

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 485/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Evou Hencovskou, advokátkou, Bajzova 2, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/213/2004 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 245/2017-33 z 15. júna 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/213/2004 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 245/2017-33 z 15. júna 2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice I **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/213/2004 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **2 500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Košice I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezú.
4. Okresný súd Košice I **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyni do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezú.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. II. ÚS 485/2021-12 zo 14. októbra 2021 prijal ústavný súd v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 3. septembra 2021. V predmetnej ústavnej sťažnosti sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).
2. K namietanému porušeniu uvedených práv malo v zmysle ústavnej sťažnosti dôjsť postupom okresného súdu označeného v záhlaví tohto uznesenia v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/213/2004 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 245/2017-33 z 15. júna 2017 (ďalej len „predchádzajúci nález“).
3. Vzhľadom na tvrdené porušenie svojich práv sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v jeho veci bez zbytočných prietahov, aby mu priznal spravodlivé zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a sťažovateľ si uplatnil aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.
4. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh, spisu okresného súdu sp. zn. 11C/213/2004 a predchádzajúceho nálezú zistil ústavný súd nasledovný skutkový stav:
5. Sťažovateľ podal na okresnom súde 4. júna 2004 žalobu o určenie, že nehnuteľnosti vymedzené v žalobe patria do dedičstva po právnych predchodcoch sťažovateľa. Z obsahu súdneho spisu okresného súdu vyplýva, že spornými nehnuteľnosťami sú pozemky, ktoré v zmysle žaloby právni predchodcovia sťažovateľa a samotný sťažovateľ dlhodobo nerušene v dobrej viere užívali a na ktorých je postavený aj rodinný dom, v ktorom má sťažovateľ trvalý pobyt.
6. Ústavný súd v predchádzajúcom nálezú okrem iného rozhodol, že práva sťažovateľa uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezú boli postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/213/2004 porušené, prikázal okresnému súdu v predmetnom konaní konať bez zbytočných prietahov a priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur. Ústavný súd pri konštatovaní porušenia práv sťažovateľa posúdil obdobie od podania žaloby 4. júna 2004 do 13. decembra 2016, keď okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok vo veci sťažovateľa.
7. V predchádzajúcom nálezú ústavný súd okrem iného konštatoval, že hoci predmet konania patrí k bežnej agende všeobecných súdov, na predĺženie konania malo vplyv, že v ňom vystupoval väčší počet žalovaných, pričom dochádzalo k ich zmenám z dôvodu právneho nástupníctva. K tomu však prispel aj okresný súd neprimerane dlhým konaním. Naopak, sťažovateľ svojím správaním k predĺženiu konania neprispel (str. 12 a 13 odôvodnenia predchádzajúceho nálezú).
8. Z obsahu spisu okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 11C/213/2004 vyplýva, že proti rozsudku okresného súdu z 13. decembra 2016 podala včas odvolanie žalovaná v 19. rade a súdny spis bol 16. augusta 2017 doručенý Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o tomto odvolaní.

9. Krajský súd uznesením z 15. januára 2018 vrátil vec okresnému súdu s tým, aby rozsudok doručil žalovanej v 1. rade na určenú adresu a aby opravným uznesením doplnil do záhlavia rozsudku ako zástupcu niektorých zo žalovaných Slovenský pozemkový fond (ďalej len „SPF“), ktorému má následne napadnutý rozsudok s ďalšími súvisiacimi podaniami aj doručiť.

10. Okresný súd uznesením zo 7. marca 2018 vykonal opravu písomného vyhotovenia svojho rozsudku a podľa pokynov krajského súdu doručil sporovým stranám, resp. ich zástupcom príslušné súdne písomnosti.

11. Po doručení rozsudku podal proti nemu odvolanie 29. marca 2018 aj SPF; toto odvolanie bolo doručené sporovým stranám a samotný sťažovateľ sa k nemu vyjadril podaním doručeným okresnému súdu 15. mája 2018. Súdny spis bol následne opätovne predložený krajskému súdu 12. septembra 2018.

12. Krajský súd uznesením z 21. mája 2019 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že konaním okresného súdu boli porušené práva viacerých žalovaných, keďže okresný súd s nimi nekonal prostredníctvom SPF, ktorý je v konaní ich zákonným zástupcom v zmysle zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

13. Okresný súd po vrátení spisu od 24. júna 2019 doručoval uznesenie krajského súdu o zrušení rozsudku sporovým stranám a zistil, že žalovaný v 6. rade zomrel, preto uznesením z 10. decembra 2019 rozhodol, že v konaní pokračuje s právnymi nástupcami pôvodného žalovaného v 6. rade.

14. Po doručení uznesenia z 10. decembra 2019 sporovým stranám okresný súd 25. septembra 2020 vyzval žalovaných (s výnimkou tých, ktorí sú zastúpení SPF, resp. advokátom), aby okresnému súdu uviedli zástupcu, ktorý ich bude zastupovať na pojednávaní, keďže prítomnosť všetkých 54 žalovaných nie je z dôvodu opatrení proti šíreniu choroby COVID-19 možná.

15. Keďže na výzvu na ustanovenie zástupcu reagovali kladne len piati žalovaní, okresný súd 1. februára 2021 v záznamom v spise skonštatoval, že pojednávanie nie je možné nariadiť, pretože nie je možné uskutočniť opatrenia, ktoré sú potrebné pre zamedzenie šírenia choroby COVID-19 v súlade s usmerneniami vydanými hlavným hygienikom Slovenskej republiky.

16. Dňa 7. apríla 2021 vydala konajúca sudkyňa pokyn na nariadenie pojednávania vo veci sťažovateľa na 28. júl 2021, ktorý bol následne 30. apríla 2021 zrušený z dôvodu jej pravdepodobného preloženia na krajský súd od 1. júla 2021.

17. Od 7. apríla 2021 ďalej okresný súd zisťoval právnych nástupcov po pôvodných žalovaných v 19. a 54. rade, ktorí zomreli v priebehu konania, s tým, že do 29. októbra 2021 nebolo právoplatne skončené dedičské konanie po pôvodnej žalovanej v 19. rade. Okresný súd preto uznesením z 29. októbra 2021 rozhodol len o tom, že v konaní pokračuje s právnymi nástupcami pôvodnej žalovanej v 54. rade.

II.

Argumentácia sťažovateľa

18. Sťažovateľ po stručnej rekapitulácii priebehu celého konania pred okresným súdom vo svojej ústavnej sťažnosti okrem iného uviedol, že doterajšiu dĺžku súdneho konania v rozsahu viac ako sedemnástich rokov nie je možné rozumne ospravedlniť žiadnymi okolnosťami veci, teda ani nevyhnutnosťou zisťovania právnych nástupcov pôvodných sporových strán, ku ktorému v konaní pravidelne dochádza. Predmet konania podľa sťažovateľa patrí do bežnej agendy všeobecných súdov a nevyznačuje sa osobitnou náročnosťou.

19. V konaní preto podľa sťažovateľa dochádza k prietiahom spôsobeným nečinnosťou súdu, v dôsledku čoho sťažovateľ márne čaká na poskytnutie účinnej a efektívnej ochrany svojich práv. Tento stav má výrazne nepriaznivý vplyv na postoj sťažovateľa k všeobecným súdom a na jeho vieru v spravodlivosť, keďže sa aj vzhľadom na svoj vek obáva, že sa právoplatného skončenia konanie v jeho veci ani nedočká.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

20. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti podobne ako sťažovateľ zrekapituloval doterajší priebeh konania pred okresným súdom a súhlasil so sťažovateľom v tom, že v tomto konaní dochádza k prietiahom spôsobeným okresným súdom. Osobitne poukázal na skutočnosť, že krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, čo svedčí o nesústredenom a neefektívnom postupe okresného súdu.

21. Okresný súd súhlasil aj s tým, že predmet konania sa nevyznačuje právnou zložitnosťou, na druhej strane však podľa neho k predĺženiu konania prispieva vysoký počet sporových strán a s tým spojené ťažkosti v doručovaní súdnych písomností. K predĺženiu konania mal prispieť aj samotný sťažovateľ, keďže ním podaná žaloba mala vady, na odstránenie ktorých ho musel vyzývať okresný súd, resp. že podával návrhy na pristúpenie a zámenu účastníkov konania a uvádzal ich nesprávne adresy a pôvodne podanú žalobu zmenil. Podľa okresného súdu je potrebné na toto správanie sťažovateľa prihliadnúť pri priznaní finančného zadosťučinenia.

III.2. Replika sťažovateľa:

22. Sťažovateľ v replike na vyjadrenie okresného súdu uviedol, že jeho správanie, ktoré podľa okresného súdu malo predĺžiť napadnuté konanie, už ústavný súd hodnotil v predchádzajúcom náleze, pretože išlo o úkony v konaní v rokoch 2004 až 2008. Vzhľadom na túto skutočnosť považoval tvrdenie okresného súdu za nepodstatné pre posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti, ktorá sa týkala postupu okresného v súdu v období po roku 2016.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. V súlade s ustanovením § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) upustil ústavný súd vo veci sťažovateľa od ústneho pojednávania, keďže po oboznámení sa s podaniami účastníkov a ich prílohami je zrejmé, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

24. Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že účelom práv uvedených v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K tomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, prípadne k nemu môže dôjsť aj iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim právnu istotu (pozri napr. IV. ÚS 469/2020, bod 14 odôvodnenia).

25. Pri hodnotení, či došlo k porušeniu predmetných práv, ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva do úvahy berie i) zložitost' veci vrátane povahy sporu a jeho významu pre účastníka konania; ii) správanie účastníka konania a iii) postup súdu (napr. IV. ÚS 152/2020, bod 18 odôvodnenia).

26. Ústavný súd však už vo svojich rozhodnutiach konštatoval porušenie práv sťažovateľov aj bez toho, aby už uvedené kritériá podrobnejšie skúmal, ak dĺžka konania už sama osebe svedčí o vzniku extrémnych priet'ahov v konaní, ktoré nemôže ospravedlniť ani prípadná skutková či právna zložitost' veci (napr. IV. ÚS 187/2021, bod 17 odôvodnenia, I. ÚS 582/2015, bod 11 odôvodnenia).

27. Ústavný súd súhlasí so sťažovateľom, že celková dĺžka konania v jeho veci rozsahu vyše sedemnásť a pol roka nemôže byť ospravedlniteľná žiadnymi okolnosťami konania, teda že v jeho veci ide o extrémne priet'ahy v súdnom konaní. Existenciu priet'ahov vo veci sťažovateľa napokon nenamietal ani okresný súd (pozri bod 19 odôvodnenia tohto nálezu).

28. Ústavný súd stručne dodáva, že kritériá uvedené v bode 24 odôvodnenia tohto nálezu už boli vo veci sťažovateľa zhodnotené v predchádzajúcom náleze ústavného súdu, rovnako ako správanie sťažovateľa, na ktoré okresný súd poukazoval aj v tomto konaní. Už v predchádzajúcom náleze pritom ústavný súd skonštatoval, že samotný sťažovateľ k predĺženiu konania neprispel (pozri body 6, 20 a 21 odôvodnenia tohto nálezu). Z predchádzajúceho nálezu je na teraz posudzované obdobie použiteľný tiež záver, že komplikácie spojené s veľkým počtom účastníkov konania boli spôsobené aj pomalým postupom okresného súdu (pozri body 6 a 20 odôvodnenia tohto nálezu).

29. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatoval porušenie práv sťažovateľa (bod 1 výroku tohto nálezu) bez toho, aby podrobne hodnotil priebeh napadnutého súdneho konania v období po predchádzajúcom náleze ústavného súdu, tak ako je tento priebeh stručne zhrnutý v bodoch 7 až 16 odôvodnenia tohto nálezu.

30. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby vo veci sťažovateľa konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu). Ústavný súd tak urobil v záujme ochrany práv sťažovateľa, keďže k náprave nedošlo ani po tom, ako ústavný súd prikázal okresnému konať bez zbytočných priet'ahov už v predchádzajúcom náleze (napr. I. ÚS 200/2019, bod 29 odôvodnenia rozhodnutia).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

31. K sťažovateľom uplatnenému nároku na finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur ústavný súd uvádza, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany základného práva v prípadoch, v ktorých nepostačuje len samotné vyslovenie porušenia práva, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (pozri IV. ÚS 469/2020, bod 30 odôvodnenia).

32. S prihliadnutím na existenciu extrémnych prieťahov v konaní (bod 27 odôvodnenia tohto nálezu), na význam konania pre sťažovateľa (bod 5 odôvodnenia tohto nálezu) a na skutočnosť, že k náprave vo veci sťažovateľa nedošlo ani po predchádzajúcom náleze, je podľa názoru ústavného súdu pochopiteľné, že sťažovateľ výrazne negatívne pociťuje dôsledky porušovania jeho práv (bod 19 odôvodnenia tohto nálezu). Preto je v danom prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia pre dovŕšenie ochrany práv sťažovateľa nevyhnutné.

33. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia vzal ústavný súd do úvahy aj skutočnosť, že sťažovateľovi už v predchádzajúcom náleze bolo za obdobie od začatia konania do 13. decembra 2016 (t. j. za obdobie vyše 12 rokov) priznané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur; zároveň ústavný súd prihliadol aj na výšku finančného zadosťučinenia priznávanú v porovnateľných prípadoch (pozri napr. IV. ÚS 187/2021 a IV. ÚS 469/2020). Vychádzajúc zo záverov uvedených v bode 28 tohto nálezu, ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľa nie je dôvodom, pre ktorý by mala byť výška finančného zadosťučinenia znížená (pozri vyjadrenie okresného súdu v bode 21 odôvodnenia tohto nálezu).

34. Ústavný súd sťažovateľovi priznal právo na finančné zadosťučinenie vo výške 2 500 eur, ktoré je okresný súd povinný sťažovateľovi vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu).

35. Uvedenú výšku finančného zadosťučinenia považuje ústavný súd za dostatočnú, a preto ústavnej sťažnosti v prevyšujúcej časti týkajúcej sa nároku na finančné zadosťučinenie nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

36. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu).

37. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 181,17 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 predstavuje sumu 10,87 eur. Trovy konania sťažovateľa pozostávajú z tarifnej odmeny právnej zástupkyne sťažovateľa za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu), ktoré boli všetky uskutočnené v roku 2021 spolu vo výške 543,51 eur (3 x 181,17 eur), a z nároku na náhradu

hotových výdavkov právnej zástupkyne v sume 32,61 eur (3 x 10,87 eur). Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platkyňou dane z pridanej hodnoty, bola celková náhrada trov právneho zastúpenia v sume 576,12 eur v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, t. j. o sumu 115,22 eur. Uvedená suma dane z pridanej hodnoty bola počítaná z celkovej priznanej náhrady trov právneho zastúpenia a zaokrúhlená matematicky na dve desatinné miesta smerom nadol. Sťažovateľovi tak bola priznaná náhrada trov konania spolu vo výške 691,34 eur.

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu